

Nr. 111

Din 23 noiembrie 2023

Domnului Sergiu GAIBU

Director ANRCETI

Copie: **Dlui Dumitru ALAIBA**

Viceprim-ministru

Ministru al Dezvoltării Economice și

Digitalizării

Subiect: Obligațiile de acoperire propuse a fi stabilite la eliberarea licențelor de utilizare a frecvențelor în banda 2100 MHz

Stimate Domnule Director,

Asociația Investitorilor Străini (FIA Moldova), din care fac parte Moldcell și Orange Moldova, a examinat proiectul de modificare a Hotărârii CA al ANRCETI nr. 31/2014 privind aprobarea Condițiilor speciale tip de licență pentru utilizarea frecvențelor / canalelor radio din benzile de frecvențe 791 - 821/832 - 862 MHz, 890 - 915/935 - 960 MHz, și 1710 - 1785/1805 - 1880 MHz în scopul furnizării rețelelor și serviciilor publice de comunicații electronice mobile celulare terestre, publicate spre consultare la 9 noiembrie curent, și prezintă mai jos avizul referitor la acest proiect, elaborat în comun de către membrii săi menționați mai sus.

În ceea ce privește obligațiile de acoperire propuse a fi impuse titularilor licenței de utilizare a frecvențelor în banda 2100 MHz (și anume asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps în propria rețea de acces radio, asigurarea vitezei minime de transfer al datelor de 2 Mbps pe drumurile publice naționale), observăm că acestea depășesc condițiile de acoperire care pot fi asigurate tehnic cu această bandă. Acest fapt este recunoscut chiar în proiectul de Hotărâre, care permite îndeplinirea acestor obligații cu ajutorul oricărei tehnologii și oricărei frecvențe disponibile titularului. În conformitate cu art. 26 alin. (10) din Legea comunicațiilor electronice, modificarea obligațiilor de acoperire impuse pentru celelalte benzi de frecvențe poate fi efectuată numai cu acordul titularilor.

Totodată, impunerea unor obligații atât de oneroase la eliberarea licențelor de utilizare a frecvențelor în banda 2100 MHz ar fi o măsură disproporționată, având în vedere mai mulți factori:

1. aceste licențe se eliberează pentru o perioadă scurtă de 6 ani (față de perioada completă de 25 ani), care nu permite recuperarea investițiilor necesare pentru îndeplinirea obligațiilor respective;
2. repartizarea neuniformă a obligațiilor respective, marea majoritate a investițiilor necesare pentru îndeplinirea acestor obligații urmând a fi realizată în primii 2 ani de valabilitate a licenței (2024-

2025) și doar o porțiune mică a investițiilor fiind rezervată pentru ultimii 4 ani de valabilitate a licenței (2026-2029);

3. concursul pentru atribuirea licențelor de utilizare a benzilor de frecvențe 700 MHz și 3600 MHz, necesare pentru dezvoltarea rețelelor 5G, va fi desfășurat abia în trimestrul III al următorului an 2024. Obținerea licențelor respective va cere un efort financiar uriaș din partea furnizorilor, având în vedere prețul de rezervă total al licențelor de circa 60 milioane EURO și necesitatea ca acesta să fie achitat până la eliberarea acestora, precum și investițiile suplimentare pentru îndeplinirea obligațiilor de acoperire care ar putea impune la eliberarea acestor licențe.
4. lipsa condițiilor necesare pentru îndeplinirea obligațiilor în cauză, în special privind asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps în propria rețea de acces radio.

În primul rând, limitele de expunere a populației la emisiile câmpurilor electromagnetice, aplicate de Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) la avizarea stațiilor de bază, depășesc cu mult pe cele recomandate de Comisia Internațională pentru Protecția Radiațiilor Neionizante (ICNIRP) și Consiliul Uniunii Europene. În plus, capacitatea furnizorilor de a dezvolta infrastructura de comunicații mobile este limitată de restricții nejustificate privind amplasarea, puterea de emisie și direcția antenelor de telefonie mobilă, impuse de ANSP în baza normativelor în construcții, regulamentelor sanitare sau regulilor și normativelor sanitaro-epidemiologice. Principalele efecte ale acestor limite excesive sunt sumarizate de Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor în raportul privind “Impactul limitelor de expunere RF-EMF mai stricte decât în ghidurile ICNIRP sau IEEE asupra construcției rețelelor mobile 4G și 5G”¹:

- Utilizarea ineficientă a resurselor de spectru radio. În zonele urbane, unde distanța între stațiile de telefonie mobilă este scurtă, limitele mai stricte nu permit utilizarea resurselor adiționale de spectru radio pe majoritatea stațiilor de telefonie mobilă existente. Ca urmare, volume mari de spectru sunt irosite.
- Imposibilitatea de a utiliza tehnologii moderne, precum “massive multiple input and multiple output” (MIMO), beamforming sau micro celule (small cells), care sunt un element cheie al viitoarelor rețele mobile 5G. Utilizarea acestor tehnologii este esențială pentru asigurarea capacității necesare în special în zonele urbane dens populate.
- Imposibilitatea de a construi numărul necesar de stații noi, necesare pentru a face față creșterii traficului de date. În lipsa posibilității de a folosi resursele adiționale de spectru radio și tehnologiile noi, furnizorii ar trebui să mărească numărul de stații noi de 3,5 ori în zonele urbane și de 7 ori în zonele urbane dens populate. Totuși, acest lucru este nereal în situația în care furnizorii deja se confruntă cu dificultăți în instalarea unor stații noi în orașe pentru a crește capacitatea rețelei (conform estimărilor ITU, maxim 20% din numărul necesar ar putea fi construit).
- Imposibilitatea planificării eficiente a rețelelor mobile. Furnizorii nu pot alege locurile optime pentru amplasarea stației de telefonie mobilă și nu pot beneficia pe deplin de posibilitățile de partajare a infrastructurii altor furnizori.
- Pentru a asigura acoperirea și calitatea, apare necesitatea de a instala un număr mai mare de stații, fapt care mărește considerabil timpul și costul construirii și menținerii rețelei, întârzie darea în

¹ www.itu.int/rec/T-REC-K.Sup14/en

exploatare a stațiilor/rețelelor noi, afectează aspectul estetic al localității, provoacă nemulțumiri la populație, inclusiv legate de percepțiile privind riscurile de radiații electromagnetice, mărește consumul de energie electrică. De asemenea, resursele autorităților publice care efectuează autorizarea și monitorizarea stațiilor sunt utilizate ineficient.

Ca efect, rețelele de acces ar putea fi incapabile de a prelua o mare parte din volumul de trafic generat de utilizatori și s-ar produce degradarea calității serviciilor.

În al doilea rând, Codul Urbanismului și Construcțiilor, care permite instalarea punctelor de acces pe suport radio cu arie de acoperire restrânsă fără certificat de urbanism pentru proiectare și fără autorizație de construire, se află încă în proces de aprobare în Parlament.

În al treilea rând, costurile îndeplinirii obligațiilor în cauză sunt nejustificat de înalte din cauza interdicției de utilizare a echipamentelor de rețea reconșionate, stabilite prin condițiile de licență nominalizate. Eliminarea acestei interdicții, cel puțin pentru rețeaua de acces, ar reduce volumul investițiilor necesare pentru îndeplinirea obligațiilor respective. În acest context, merită de menționat că chiar și un increment minor al vitezei de transfer al datelor ar putea cere investiții substanțiale (valorile acestor doi factori nu sunt direct proporționale).

În final, construcția noilor stații de bază este întârziată semnificativ ca urmare a emiterii de către ANSP a avizelor sanitare sub condiția consultării prealabile a populației din zonă, chiar dacă construcția unor asemenea stații nu se regăsește în lista obiectelor și activităților prevăzute în anexa la Legea nr. 851/1996 privind expertiza ecologică, pentru care antrenarea publicului în elaborarea și adoptarea deciziilor de mediu este obligatorie conform pct. 3 al Regulamentului privind antrenarea publicului în elaborarea și adoptarea deciziilor de mediu, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 72/2000.

De asemenea, observăm că punctul 17 din Programul de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025 stabilește că indicatorul stabilit la pct. 15(5) și tabelul 2 din pct. 17 nu este menit spre a fi direct transferabil în condițiile de licență ale furnizorilor, ci indică viziunea generală națională pentru dezvoltarea pieței de comunicații mobile de bandă largă în Republica Moldova:

17. Rezultatele scontate și indicatorii de progres.

1) Implementarea prezentului Program urmărește ca scop obținerea următoarelor rezultate măsurabile prezentate în tabelul 2. Este necesar de menționat că valorile specificate în tabel nu sunt toate menite spre a fi direct transferabile în condițiile de licență ale furnizorilor. Mai degrabă acestea indică viziunea generală națională pentru dezvoltarea pieței de comunicații mobile de bandă largă în Republica Moldova și ține cont de faptul că utilizatorii iau decizia de a achiziționa serviciile mobile de acces în bandă largă în funcție de avantajele oferite de fiecare furnizor în parte și de condițiile de acoperire în zonele unde locuiesc sau își desfășoară activitatea. Totodată vor fi stabilite cerințele în condițiile de licență privind acoperirea zonelor populate și a teritoriului ținând cont de aceste deziderate.

Totuși, având în vedere faptul că utilizatorii, de regulă, nu-și aleg furnizorul atunci când se deplasează pe drumurile naționale publice sau intenționează aceasta, asigurarea conectivității pe drumurile naționale rămâne a fi o cerință pentru toți furnizorii.

2) Este important ca toate părțile vizate să întreprindă acțiunile necesare pentru atingerea acestor obiective prin cooperare și eforturi comune în domeniile lor de activitate, în timp ce Guvernul ar contribui, de asemenea, la punerea la dispoziție a spectrului și la crearea unor condiții favorabile pentru investiții pe piața comunicațiilor electronice.

Tabelul 2

Indicator	Nivelul indicatorului curent în 2020	Nivelul indicatorului preconizat pentru 2025
<i>Acoperirea cumulativă, de cel puțin un furnizor, cu semnal radio 4G și 5G a populației</i>	95%	97%
<i>Viteza medie de transfer de date a legăturii descendente în cel puțin o rețea de comunicații electronice mobile în bandă largă, dar care servește cel mai bine pentru fiecare furnizor mobil</i>	20 Mbps	50 Mbps

Astfel, toate părțile vizate trebuie să întreprindă acțiunile necesare pentru atingerea acestor obiective prin cooperare și eforturi comune în domeniile lor de activitate, Guvernul urmând să contribuie la punerea la dispoziție a spectrului și la crearea unor condiții favorabile pentru investiții pe piața comunicațiilor electronice.

În acest context, merită de menționat că includerea obiectivului privind asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps în propria rețea de acces radio pentru anul 2025 a fost legată de concursul pentru atribuirea licențelor de utilizare a benzilor de frecvențe 700 MHz și 3600 MHz, necesare pentru dezvoltarea rețelelor 5G, programat inițial pentru trimestrul III al anului 2022. În contextul reportării acestui concurs cu 2 ani, ar fi fost logic ca termenul preconizat pentru atingerea acestui indicator să fie decalat proporțional.

Impunerea obligației privind asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps nu este oportună și din perspectiva că verificarea îndeplinirii acesteia ar necesita efectuarea periodică de către fiecare titular de licență a măsurărilor în toate localitățile țării, costul anual al unui asemenea exercițiu pentru un operator ridicându-se la câteva sute de mii de euro. Aceste resurse financiare ar putea fi îndreptate, în schimb, pentru atingerea obiectivelor propuse.

De asemenea, merită de remarcat că măsurătorile efectuate anterior de către SNMFR nu sunt un indicator fidel al decalajului între situația actuală și valorile preconizate, deoarece acest indicator are o valoare dinamică (valoarea indicatorului scade pe măsura creșterii volumului traficului de date, care are în prezent un ritm foarte ridicat).

Ținând cont de cele expuse mai sus și cele discutate în ședința din 22 noiembrie curent cu participarea reprezentanților ANRCETI și ai titularilor de licență pentru banda 2100 MHz, Moldcell și Orange Moldova sunt dispuse să accepte obligațiile suplimentare privind acoperirea drumurilor naționale propuse, păstrând cele 3 etape, dar cu prima etapă care să cuprindă doar drumurile incluse în condițiile de licență actuale (având în vedere noile lor trasee) și care să fie finalizată până la 1 ianuarie 2027 și cu ultima etapă care să fie finalizată până la 1 iulie 2029, sub rezerva excluderii obligației privind asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps în propria rețea de acces radio (sau oricărei alte viteze).

Vă mulțumim anticipat pentru deschiderea DVS.

Cu profund respect,

***Director executiv
Ana Groza***

